การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

APPLICATION OF THE PRINCIPLES OF DEMOCRATIC GOVERNANCE IN PUBLIC POLITICS IN DON YO SUBDISTRICT, MUEANG NAKHON NAYOK DISTRICT NAKHON NAYOK PROVINCE

กุลธิชาส์ บุญจันทร์
khunthicha boonchan
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลดอนยอ
Don Yo Subdistrict Community Enterprise Group.
E-mail: khunthichas@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 370 คน ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความคิดเห็นพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การยึดถือความถูกต้องเป็นหลัก รองลงมาคือการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการรับฟังความคิดเห็น ตามลำดับ

2) การเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) แนวทางการประยุกต์พบว่า แนวทางสำคัญประกอบด้วย (1) การส่งเสริมความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมส่วนรวม (2) การสร้างความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยโดยยึดหลักความถูกต้องและโปร่งใส และ (3) การใช้หลักธรรมาธิปไตยเป็นฐานในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

คำสำคัญ: การเมืองภาคประชาชน, ตำบลดอนยอ, ธรรมาธิปไตย

Abstracts

This research aimed to: 1) study the level of opinions on the application of Dhamma-democracy (Adhipateyya) principles in public politics; 2) compare these opinions classified by personal factors; and 3) propose guidelines for applying Dhamma-democracy principles in public politics in Don Yo Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. The study employed a mixed-methods research design. Quantitative data were collected from a sample of 370 citizens and analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. Qualitative data were gathered through in-depth interviews with 9 key informants.The research results revealed that:

1) Opinion Levels: Overall opinions were at a high level ($\bar{x} = 3.97$). When categorized by aspect, the highest average was found in "adhering to righteousness," followed by "political participation" and "listening to public opinions," respectively.

2) Comparison Results: No statistically significant differences (at the 0.05 level) were found in the opinions of people with different genders, ages, education levels, occupations, or incomes regarding the application of Dhamma-democracy.

3) Application Guidelines: Key guidelines include (1) promoting unity and public participation in community activities; (2) raising awareness of democratic roles and duties based on integrity and transparency; and (3) utilizing Dhamma-democracy as a foundation for decision-making, prioritizing the collective interest over personal or group benefits.

Keywords: Dhamma-democracy, Public Politics, Don Yo Subdistrict

บทนำ

การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว อำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรงเป็นอุดมคติในสังคมไทยนับตั้งแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง 2475 ในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถกระทำได้ แม้ว่า รูปแบบทางการเมืองการปกครองของไทยจะระบุชัด ประเทศไทยปกครองด้วยระบบประชาธิปไตย แบบผู้แทน ประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นทำหน้าที่แทนตน ทำหน้าที่ร่วมกันกำหนดทั้งผู้ปกครอง กำหนดรัฐบาล นโยบายประเทศและวิธีการปฏิบัติตามนโยบาย และความเป็นจริงหลังเลือกตั้ง การมีส่วน

ร่วมของประชาชนมีน้อย อาจไม่มีเลย ประชาชนเรียกร้องใดๆ ผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยเฉพาะผู้มีอำนาจทางการบริหาร คณะรัฐบาลจะไม่รับฟังเสียงประชาชน

ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยเป็นพลังขับเคลื่อนการเมือง มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางประเทศ ผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง ก่อนการเลือกตั้ง ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบายของพรรคการเมือง เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย พร้อมใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล โต้ตอบกับผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างสร้างสรรค์มี ส่วนหลังการเลือกตั้ง ติดตามผลงานรัฐบาล ตรวจสอบว่านโยบายที่หาเสียงไว้ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของรัฐบาลอย่างสร้างสรรค์ เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ตรวจสอบการใช้อำนาจ งบประมาณ และนโยบายต่างๆ ว่าโปร่งใสและเป็นธรรมหรือไม่ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าร่วมประชาพิจารณ์ การรณรงค์ต่อต้านการทุจริต การเสนอแนะแนวทางพัฒนานโยบาย การเข้าร่วม การชุมนุมประท้วงหรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการเมืองยังขึ้นอยู่กับระดับของพัฒนาการทางการเมือง ความตื่นตัวในทางการเมือง (สำนักประสานงานการเมือง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2567)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 กำหนดบทบาทหน้าที่ปวงชนชาวไทยทำหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยควบคู่กับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการรัฐ ติดตามการดำเนินการของรัฐ หน้าที่ของรัฐต้องส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) เห็นได้ว่า หน้าที่ของชาวไทยและรัฐต้องมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างของรัฐ ครอบคุมถึงกิจกรรมทางการเมืองทุกระดับ โดยเฉพาะการเมืองท้องถิ่นที่มีกิจกรรมทางการเมืองส่งผลตรงต่อประชาชน

การเมืองภาคประชาชน แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเมืองการปกครองในท้องถิ่น ประชาชนแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาพัฒนาท้องถิ่นสร้างความร่วมมือประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมมือทำงานพัฒนาท้องถิ่นไปด้วยกัน สร้างความเข้าใจประชาชนให้มีความเข้าใจ กลไกการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นเข้าใจกระบวนการตัดสินใจ เข้าใจสิทธิหน้าที่ตนเอง ฝึกฝนทักษะการมีส่วนร่วม ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะ การสื่อสารทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างความไว้วางใจ การมีส่วนร่วมช่วยสร้างความไว้วางใจ ระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในระบบการเมืองมากยิ่งขึ้น (ศักดา พลเข้ม และคณะ, 2564)

การมีส่วนร่วมบริหารจัดการท้องถิ่น ประชาชนสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเข้าร่วมคณะกรรมการต่างๆขององค์กรปกครองท้องถิ่น ร่วมจัดกิจกรรมทางการเมืองกับนักการเมืองท้องถิ่น จัดกิจกรรมเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักการเมืองในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวมกับประชาชน เสนอแนะความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการชุมชน ควบคู่กับการเปิดรับฟังเสียงประชาชนส่วนน้อย สอดคล้องกับหลักทางการเมืองที่ปรากฏในอาธิปเตยยสูตร ว่าด้วยอาธิปไตย

ภิกษุทั้งหลาย อาธิปไตย(ความเป็นใหญ่) 3 ประการนี้

อาธิปไตย 3 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. อัตตาธิปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่)

2. โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่)

3. ธัมมาธิปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่)

ฯลฯ ภิกษุนั้นย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอยกธรรมเท่านั้นให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่า ธัมมาธิปไตย (องฺ.เอกก. (ไทย)20/40/201)

ธัมมาธิปไตยเมื่อนำมาประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยเพื่อให้เกิดการการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ทั้งนี้เพราะ การจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณที่จำกัด การใช้เสียงส่วนมากอาจทำให้เสียงส่วนน้อยไม่ได้รับประโยชน์ กิจกรรมทางการเมืองของประชาชนมีลักษณะนำคุณธรรม การอยู่ร่วมกัน การแบ่งปั่นผลประโยชน์ มีสติรับฟังตั้งจิตเป็นกุศลให้เสียงส่วนน้อยในชุมชนได้รับผลประโยชน์ ได้รับความยุติธรรม มีส่วนร่วมกิจกรรมบริหารจัดการท้องถิ่น

จากปัญหาและความต้องการดังกล่าว การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เป็นสิ่งที่น่าค้นหานำองค์ความรู้ประสบการณ์การจัดกิจกรรมทางการเมืองพร้อมกับการใช้คุณธรรม และธัมมาธิปไตยรูปแบบประชาธิปไตยวิถีพุทธ วิถีไทยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษา การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เพื่อการประยุกต์หลักธัมมาธิปไตยเป็นแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง การทำหน้าที่ประชาชนไทย การมีส่วนร่วมบริหารจัดการท้องท้องถิ่น ผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองภาคประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

3. แนวทางการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชน

การเมืองไทย ประชาธิปไตยแบบไทยไม่สมบูรณ์เหมือนประชาธิปไตยสังคมโลก การทุจริตทางการเมือง อ้างประชาธิปไตย เลือกตั้งมีการทุจริตเลือกตั้ง ซื้อสิทธิ ขายเสียง ใช้อำนาจล่มการเลือกตั้งด้วยวิธีการต่างๆ ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง แต่สามารถประนีประนอม ไม่เกิดความขัดแย้งรุนแรงเหมือนต่างประเทศ ยอมและให้อภัยเพื่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือทางการเมืองด้วยคุณธรรมตามหลักธรรมาธิปไตย

หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชน เป็นการจัดกิจกรรมทางการเมืองเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น สนับสนุนหรือต่อต้าน ส่วนมากเป็นกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น เนื่องจาก กิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นมีผลต่อการใช้ชีวิต ผลการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมือง มีผลต่อการจัดทำแผนงานโครงการในท้องถิ่น แต่ความเห็นต่างทางการเมืองส่งผลต่อความขัดแย้งในชุมชน กิจกรรมทางการเมืองในชุมชนจำเป็นต้องใช้คุณธรรมกับประชาธิปไตยผสมผสานตามหลักธรรมาธิปไตยในอาธิปเตยยสูตร ว่าด้วยอาธิปไตย

ภิกษุทั้งหลาย อาธิปไตย (ความเป็นใหญ่) 3 ประการนี้

อาธิปไตย 3 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. อัตตาธิปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่)

2. โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่)

3. ธัมมาธิปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่)

หลักการใช้อำนาจทางการเมือง ผู้ร่วมกิจกรรมทางการเมืองแสดงพฤติกรรมทางการเมืองอย่างเปิดเผยและไม่เปิดเผย 3 รูปแบบ 1. แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ต้องการให้ผู้อื่นทำตาม เน้นการใช้อำนาจ 2. แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้ความคิดเห็นของผู้ร่วมประชุมเป็นใหญ่ ใช้วิธีการลงมติ ระดมความคิดเห็น ใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้เสียงข้างมาก อาจใช้วิธีการตรงไปตรงมาหรือวิธีการทุจริต รูปแบบดังกล่าวเรียก “ประชาธิปไตย” 3. แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้ความคิดเห็นของเสียงส่วนมากและเสียงส่วนน้อยให้เกิดการอยู่ร่วมกัน

การใช้ประโยชน์ร่วมกัน ลดความความขัดแย้งให้น้อยที่สุด นำความขัดแย้งสร้างเป็นงานสร้างสรรค์ทางการเมือง

หลักธรรมาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้ความมีคุณธรรมเป็นใหญ่ ยังไม่การกำหนดเป็นข้อกฎหมายตรงๆ แต่ทุกครั้งที่ต้องการอยู่ร่วมกัน คุณธรรมจะถูกนำมาใช้สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกัน “ธรรมาธิปไตย” นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้อธิบายเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตย

ประชาธิปไตย ประชาชนต้องถือธรรมเป็นใหญ่ เป็นอันว่าต้องเอาธรรมเป็นใหญ่ ต้องเชิดชูธรรม พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เราถือธรรมเป็นใหญ่ เราเคารพธรรม” และพระองค์ได้ตรัสถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นจักรพรรดิว่าเป็น ธรรมาธิปไตย คือ ถือธรรมเป็นใหญ่ ถือความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม และถือหลักการเป็นใหญ่ คำว่า “อธิปไตย” นั้น เวลานี้ต้องแยกว่ามีการใช้ใน 2 ความหมาย คือ

1. ความหมายที่บัญญัติกันในสมัยปัจจุบัน หมายถึงระบอบการปกครองที่ใครเป็นใหญ่หรือเป็นเจ้าของอำนาจ เช่น ราชาธิปไตย ได้แก่ระบอบการปกครองที่องค์ราชาหรือพระมหากษัตริย์เป็นใหญ่ เป็นเจ้าของอำนาจตัดสินใจ อภิชนาธิปไตย ได้แก่ระบอบการปกครองที่กลุ่มคนชั้นสูงเป็นใหญ่ ประชาธิปไตย ได้แก่ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ เป็นเจ้าของอำนาจตัดสินใจ คือ เป็นเรื่องของรูปแบบหรือระบบแห่งกิจการของสังคม

2. ความหมายเดิมซึ่งใช้ในหลักธรรม หมายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะท่าทีแห่งจิตใจและการปฏิบัติของบุคคล ที่จะยึดถืออะไรเป็นใหญ่ ให้ความสำคัญสูงสุดแก่สิ่งใด เอาอะไรเป็นเกณฑ์ เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจ และในการปฏิบัติจัดทำกิจการต่างๆ ซึ่งโดยทั่วไปมี 3 อย่าง คือ

1) อัตตาธิปไตย ถือตนเป็นใหญ่ เอาความพอใจชอบใจ ผลประโยชน์ เกียรติหรือศักดิ์ศรีของตนเป็นเกณฑ์ อย่างดีก็เอาความเคารพตัวเองเป็นใหญ่

2) โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่ คือเอาความนิยมหรือกระแสสังคม เสียงชื่นชมยกย่อง การที่จะหลีกเลี่ยงคำนินทา หาแต่คำสรรเสริญ การจะได้รับคะแนนนิยมเป็นเกณฑ์

3) ธรรมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ คือยึดถือหลักการ เอาความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม ความเป็นไปตามเหตุผล กฎกติกา และกฎหมายที่วางเป็นหลักไว้ เป็นเกณฑ์ตัดสิน (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2541)

ธรรมาธิปไตยเป็นหลักธรรมสำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนานำมาประพฤติปฏิบัติหรือนำไปประยุกต์ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินใจที่ก่อให้เกิดผลต่อพฤติกรรมทางกายและวาจาของบุคคลนั้นๆ อันเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นคุณภาพทางจิตใจ ส่วนในแง่ของสังคมธรรมาธิปไตยอาจจะเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสังคมนั้นๆ มีคุณภาพ มีความสงบ มีความสุขขึ้นอยู่กับคุณภาพของปัจเจกบุคคล (พระเทพปริย์ติเมธี, 2564)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในยุคสมัยใหม่ มีหลากหลายมุมมอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลายไปกว่าอดีต ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การใช้เสียงข้างมากจากการเลือกตั้ง หรือการใช้อำนาจของบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่กิจกรรมทางการเมืองรูปแบบอื่น ๆ มีความสำคัญไม่แพ้กัน การพึ่งพาเสียงข้างมากจากการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า แม้จะชนะด้วยเสียงข้างมาก แต่บางครั้งก็ไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ นำไปสู่ความขัดแย้งและความไม่มั่นคงทางการเมือง ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างรุนแรง เศรษฐกิจชะงักงัน ประชาชนสูญเสียความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แท้จริง ต้องอาศัยการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม ผู้มีส่วนร่วมทุกคนต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การใช้อำนาจ ควรอยู่บนพื้นฐานของธรรมาภิบาล เสียงข้างน้อยก็ควรมีโอกาสในการมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และได้รับประโยชน์จากการตัดสินใจ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลากหลาย เช่น การประท้วง การรณรงค์ การเสนอแนะ การร่วมกิจกรรมขององค์กรภาคประชาชน ล้วนมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบ ถ่วงดุล อำนาจ และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ประชาชนทุกคนมีสิทธิ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การใช้สิทธิอย่างชาญฉลาด มีสติ รับผิดชอบ และคำนึงถึงส่วนรวมนำไปสู่สังคมประชาธิปไตย ยุติธรรม สงบสุข และยั่งยืน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ปัญหาทุจริตทางการเมือง ปัญหาทุจริตโครงการต่างๆ ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาท้องถิ่น การจัดสรรผลประโยชน์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นรูปแบบหนึ่งตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็น "การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน" โดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมไทยเข้ามามีบทบาทในการ “ร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมสร้างและร่วมตัดสินใจ” ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวด 16 ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (1) ได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แสดงความเห็นทางการเมืองโดยสุจริต ใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำ (กลุ่มงานสารนิเทศสำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.)

สรุปได้ว่า การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายกนั้น การเมืองในตำบลดอนยอ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่อาจเกิดปัญหา การใช้ความคิดเห็นส่วนตัวและอำนาจ ประชาชนอาจใช้อำนาจ

ตนเองเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตามวิธีการแบบประชาธิปไตย เช่น การลงมติเสียงข้างมาก แต่อาจทำให้เสียงข้างน้อยสูญเสียผลประโยชน์ เกิดความขัดแย้ง แนวทางแก้ไข ประชาชนจำเป็นต้องแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับเสียงข้างน้อย ประยุกต์ใช้คุณธรรมของเสียงข้างมาก และคุณธรรมของเสียงข้างน้อยให้เกิดการอยู่ร่วมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก” ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 4,817 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 370 คน ได้มาโดยการคำนวณจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

เครื่องมือวิจัยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. เกี่ยวกับการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ได้แก่ 1. อัตตาธิปไตย การแสดงความคิดตนเอง 2. โลกาธิปไตย การแสดงความคิดเสียงส่วนมาก 3. ธัมมาธิปไตย การระดมความคิดเชิงประสานด้วยคุณธรรม

ผลการวิจัย

การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก สรุปได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่า การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัด

นครนายก ลักษณะของการเลือกตั้งการลงมติการจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆภายใต้แผนงานพัฒนา เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดมความคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการประสานงานระหว่างสมาชิกในชุมชนรวมถึงการจัดทำแผนโครงการพัฒนาที่ไม่เป็นทางการ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน ระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการการประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก การนำหลักธรรมาธิปไตย เสริมพลังประชาชน มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านกิจกรรมและโครงการต่างๆ ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

อภิปายผล

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า การการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จัดให้ประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบเป็นทางการในลักษณะของการเลือกตั้งการลงมติการจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆภายใต้แผนงานพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยอซึ่งรูปแบบจะเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้าร่วมลงมติให้ดำเนินโครงการและกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และทรัพยากรที่มีจำกัดส่งผลให้บางกิจกรรม บางโครงการเกิดความขัดแย้งภายในตำบล การประสานพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธนรัฐ สะอาดเอี่ยมและคณะ** ได้วิจัยเรื่อง “ธรรมาธิปไตย: จากหลักธรรมสู่หลักการปกครองที่ยั่งยืน: ในยุครัตนโกสินทร์ จากรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 10” ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาธิปไตยนี้ไม่ใช่ระบบการเมืองการปกครอง แต่เป็นแนวความคิดที่ถือหลักความถูกต้อง ความยุติธรรมเป็นหลักในการปกครอง และลักธรรมาธิปไตยพระพุทธองค์ เน้นที่หลัก “ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาใจตนให้บริสุทธิ์” และในปฐมบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ไทยในรัชรัชสมัยราชกาลที่ 6-10 มีหลักการที่สอดรับกับหลักการของโอวาทปาติโมกข์ในพระพุทธศาสนา เน้นที่การห้ามทำสิ่งไม่ดี สร้างแต่สิ่งดี และมุ่งพัฒนาจิตใจคนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับ**พระครูอรุณสุตาลังการและสามารถ บุญรัตน์** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาความ

เป็นธรรมาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ลักษณะของผู้นำชุมชนยึดถือหลักการที่ถูก ยึดหลักเหตุผลยึดและการไม่ยึดกระแสเสียงคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกธรรมและไม่เป็นธรรมกระบวนการพัฒนาความเป็นธรรมาธิปไตยของผู้นำชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสังเคราะห์ความรู้ “การประยุกต์หลักธรรมาธิปไตยการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก” ผลที่เกิดจากการการเมืองภาคประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จัดให้ประชาชนในตำบลดอนยอ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบเป็นทางการในลักษณะของการเลือกตั้งการลงมติการจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้น นำหลักคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับข้อกฎหมายตามหลักรัฐธรรมนูญใช้สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปฏิบัติตามระเบียบราชการเพื่อให้เกิดการตรวจสอบการกระทำทุจริตและปรับ ตามสภาพความต้องการพัฒนาในตำบลดอนยอให้เกิดการจัดการทรัพยากรให้ครอบคลุมกับทุกกลุ่มมากที่สุดในส่วนที่มีความจำเป็นจะต้องแบ่งปันและดูแลเสียงข้างน้อยมีการระดมความคิดระดมคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ส่งผลให้การเมืองท้องถิ่นในตำบลดอนยอมีลักษณะผสมผ สานระหว่างการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยกับการเมืองเชิงคุณธรรมส่งผลให้การพัฒนามีลักษณะผสมผสานสร้างความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในชุมชนตำบลดอนยอ

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานสารนิเทศสำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร. (ม.ป.ป.) **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.** กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ธนรัฐ สะอาดเอี่ยมและคณะ. (2564) ธรรมาธิปไตย: จากหลักธรรมสู่หลักการปกครองที่ยั่งยืน: ในยุครัตนโกสินทร์ จากรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 10 **วารสารมหาจุฬาคชสาร.** 12 (1), 97-106

พระครูอรุณสุตาลังการและสามารถ บุญรัตน์. (2559). รูปแบบการพัฒนาความเป็นธรรมาธิปไตยของผู้นำชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช. **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬากรณราชวิทยาลัย.

พระเทพปริย์ติเมธี. (2564). สังคมธรรมาธิปไตย, **วารสารมหาจุฬาวิชาการ.** 8 (3), 375-384

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2541) **ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎก ภาษาไทย** ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (6 เมษายน 2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 13-17.

ศักดา พลเข้มและคณะ. (2564). ประชาชนกับการมีส่วนร่วมต่อการเมืองการปกครองในท้องถิ่น, **วารสารวิจัยวิชาการ.** 4 (2), 269-282.

สำนักประสานงานการเมือง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. **พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน.** (ออนไลน์), แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ ewt news.php?nid =16001&filename =visit [26 มิถุนายน 2567].

Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row.